

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้รายงาน สรุปผลการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรสงคราม

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะการวิเคราะห์ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์

จากการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม คือผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่จะดำรงตำแหน่งประมาณ 6-10 ปี รองลงมาคือ สูงกว่า 15 ปี และ 1-5 ปี และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในจังหวัดสมุทรสงครามส่วนมากเกินกว่า 15 ปี

ผู้บริหารการศึกษาที่ตอบแบบสอบถามคือ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งส่วนใหญ่ระหว่าง 1-15 ปี รองลงมาคือ 6-10 ปี และ 11-15 ปี และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในจังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนมากจะเกินกว่า 15 ปี รองลงมาคือระยะเวลา 11-15 ปี

จากการวิเคราะห์สถานภาพ นักเรียนที่รับการสัมภาษณ์พบว่าเป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง และจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ สำหรับผลการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่แล้วมีระดับผลการเรียนอยู่ในระดับ 3 คือระดับ ดี เกือบทุกกลุ่มวิชา โดยเฉพาะกลุ่มการงานอาชีพ สภาพครอบครัวส่วนมากบิดามารดาอยู่ร่วมกัน และมีจำนวนพี่น้องระหว่าง 4-6 คน มากที่สุด และส่วนใหญ่จะจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่ออายุ 13 ปี และเมื่อจบการศึกษาแล้วส่วนใหญ่จะมีงานทำ คือช่วยเหลือผู้ปกครองทำน้ำตาลมะพร้าว

ส่วนการวิเคราะห์ สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนที่รับการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นบิดาของนักเรียนมากที่สุด และส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในภูมิลำเนาปัจจุบันเกินกว่า 15 ปี การประกอบอาชีพทำน้ำตาลมะพร้าวมากที่สุด อาชีพรองลงมาคือรับจ้างทั่วไป สภาพครอบครัวอยู่ร่วมกัน และมีบุตรระหว่าง 4-6 คน มากที่สุด มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 3000 บาท และส่วนมากจะไม่เคยย้ายที่อยู่ หรือเปลี่ยนอาชีพ สำหรับระดับการศึกษาของผู้ปกครองส่วนมากจะจบการศึกษาระดับประถมศึกษา สภาพที่ดั่งบ้านเรือนส่วนมากอยู่ในชนบทคือนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

2. ลักษณะและสาเหตุของปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียน

จากการวิเคราะห์ลักษณะและสาเหตุของปัจจัยจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ปรากฏผลดังนี้

2.1 ลักษณะของปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและอาจารย์แนะแนว เห็นว่า การที่นักเรียนต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ เป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่ได้ศึกษาต่อมากที่สุด ส่วนปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อรองลงมาคือการมีงานทำหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สำหรับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อมากที่สุดคือ การมีงานทำหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มากรองลงมาคือการช่วยเหลือผู้ปกครองประกอบอาชีพ

โดยสรุป กล่าวได้ว่า การที่นักเรียนต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ กับการมีงานทำหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุด ในกลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวกับนักเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา เห็นว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยที่สุดคือ ผลการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และความต้องการที่จะได้รับการศึกษาขั้นสูงสุดเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์น้อยรองลงมา

นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยที่สุดคือ ผลการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ประชากรทั้ง 5 กลุ่ม คือ ผลการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 ลักษณะปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและอาจารย์แนะแนว เกินกว่าร้อยละ 50 เห็นว่าปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียนเกือบทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมาก ยกเว้นปัจจัยระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 48.65

สำหรับปัจจัยที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และอาจารย์แนะแนว เห็นว่ามีความสัมพันธ์มากที่สุด คือปัจจัยเกี่ยวกับรายได้ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์แนะแนวเห็นว่าคือปัจจัยเกี่ยวกับอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุดคืออาชีพของผู้ปกครอง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยที่สุดนักเรียนเห็นว่า เป็นปัจจัยทัศนคติและค่านิยมของผู้ปกครอง ส่วนผู้ปกครองเห็นว่า เป็นปัจจัยระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 5 กลุ่ม เห็นว่ามีความสัมพันธ์ต่อการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุด เกี่ยวกับปัจจัยของผู้ปกครองมีความเห็นแตกต่างกันคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์แนะแนวเห็นว่ารายได้ของผู้ปกครองนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อมากที่สุด ส่วนผู้บริหารการศึกษานักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อมากที่สุด สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยที่สุดคือระดับการศึกษาของผู้ปกครองและค่านิยมของผู้ปกครอง

3. ลักษณะปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ปัจจัยที่นักเรียนนักศึกษาที่ว่างงานหลังจากจบการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อมากที่สุด ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์รองลงมาคือกลุ่มเพื่อน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ การคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษา

ส่วนผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอและจังหวัดเห็นว่า การว่างงานของนักเรียนหลังจากจบการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการไม่ศึกษาต่อมากที่สุด รองลงมาคือการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือกลุ่มเพื่อนและการแนะแนวการศึกษาต่อ

อาจารย์แนะแนว เห็นว่าการว่างงานของนักเรียนนักศึกษาหลังจากจบการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อมากที่สุด รองลงมาคือการแนะแนวการศึกษา และที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยที่สุดคือการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษา

นักเรียนที่ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์ต่อการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุดคือ นักเรียนนักศึกษาที่ว่างงานหลังจากจบการศึกษาและกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์รองลงมา ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่าปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุดคือนักเรียนนักศึกษาที่ว่างงานหลังจากจบการศึกษา และกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ รองลงมา ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ การคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษา

สรุปได้ว่าปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างทั้งห้ากลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกับทุกกลุ่มคือมีความเห็นว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุดคือ ปัจจัยนักเรียนนักศึกษาที่ว่างงานหลังจากจบการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา

4. สาเหตุของปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน จากการศึกษาสาเหตุของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุด ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา อาจารย์แนะแนว นักเรียน และ ผู้ปกครองนักเรียน พบสาเหตุของปัจจัยดังต่อไปนี้

1. การช่วยเหลือผู้ปกครองประกอบอาชีพ พบว่านักเรียนที่ไม่ได้ศึกษาต่อ จะต้องช่วยเหลือผู้ปกครองประกอบอาชีพ ซึ่งงานส่วนใหญ่ที่นักเรียนช่วยเหลือคือ การขึ้นตาล การลวกกระบอกน้ำตาล ทำนาเกลือ เป็นต้น สาเหตุที่นักเรียนต้องช่วยเหลือคือ ผู้ปกครองต้องการให้บุตรทำงานเพื่อช่วยเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว เพราะผู้ปกครองมีฐานะไม่ดี รายได้น้อย และสาเหตุรองลงมาคือ ผู้ปกครองมีกิจการส่วนตัวมากไม่มีใครช่วยเหลือ และผู้ปกครองต้องออกไปทำงานนอกบ้าน

2. การมีงานทำและไม่มีการมีงานทำหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่ไม่ได้ศึกษาต่อ ต้องทำงานหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อช่วยครอบครัวให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนได้ทำงานในอาชีพเดิม

5. สาเหตุของปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน จากการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน พบว่าผู้บริหารการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน เห็นว่าอาชีพผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุด สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และ อาจารย์แนะแนวเห็นว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อมากที่สุดคือรายได้ของผู้ปกครอง และผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำกว่า เดือนละ 3,000 บาท จะไม่ให้บุตรศึกษาต่อมากที่สุด สาเหตุที่ผู้ปกครองที่มีรายได้ดังกล่าวไม่ให้บุตรศึกษาต่อ เพราะต้องการให้บุตรช่วยเหลืองานเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว และสาเหตุรองลงมาผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยมักตั้งความหวังให้บุตรได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา

สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับอาชีพ สาเหตุที่การประกอบอาชีพของผู้ปกครองเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่ได้ศึกษาต่อเพราะผู้ปกครองต้องการให้บุตรได้ประกอบอาชีพเดิมของบิดามารดา

6. สาเหตุของปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม จากการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งห้ากลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันคือ เห็นว่าการว่างงานของนักเรียน นักศึกษาที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุด ปัจจัยนักเรียนนักศึกษาที่ว่างงานหลังจากจบการศึกษาพบว่าสาเหตุที่นักเรียนไม่ศึกษาต่อเนื่องจากนักเรียนนักศึกษาที่ว่างงานหลังจากจบการศึกษา เพราะนักเรียนนักศึกษาที่ว่างงานทำให้ผู้ปกครองกลัวว่า เมื่อจบการศึกษาแล้ว ว่างงาน และนักเรียนนักศึกษาที่ว่างงานเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเห็นว่า การเรียนสูงขึ้นเมื่อจบแล้วก็จะไม่มีงานทำ เช่นเดียวกับนักเรียนรุ่นพี่ ที่จบการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอแล้วในบทที่ 4 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

ลักษณะและสาเหตุของปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน

จากการวิเคราะห์ลักษณะปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียนพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุด มี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับต้องช่วยเหลือผู้ปกครอง ประกอบอาชีพกับการมีงานทำหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือผลการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งได้แก่ ต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ ปรากฏว่าสอดคล้องกับการวิจัยของ ประเสริฐ แก้วเพชร (2528: ๑) ที่พบว่า การช่วยเหลือผู้ปกครองทำงานบ้านเป็นตัวแปรที่ทำให้นักเรียนไม่ได้ศึกษาต่อมากที่สุด ซึ่งงานส่วนใหญ่ที่นักเรียนทำก็คือ การทำน้ำคาลมะพร้าว ทำนาเกลือ เฝ้าถ่าน และสาเหตุที่จำเป็นจะต้องช่วยเหลือคือ ผู้ปกครองต้องการให้บุตรช่วยทำงาน เพื่อช่วยเพิ่มรายได้เพราะผู้ปกครองมีฐานะไม่ดี รายได้น้อย ซึ่งผลการวิเคราะห์งานที่นักเรียนช่วยเหลือผู้ปกครองอยู่ในตารางที่ 27

ผลการวิเคราะห์สาเหตุของปัจจัยเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพพบว่า สาเหตุที่นักเรียนไม่ได้ศึกษาต่อเนื่องจากการช่วยเหลือผู้ปกครองประกอบอาชีพ คือต้องการให้นักเรียนได้ทำงานเพื่อช่วยเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว เพราะผู้ปกครองมีฐานะไม่ดี รายได้น้อยและ

ผู้ปกครองมีกิจการส่วนตัวมาก ไม่มีใครช่วยเหลือ และผู้ปกครองต้องออกไปทำงานนอกบ้าน โอกาสที่บุตรได้ศึกษาต่อน้อยลง

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อมากที่สุดอีกปัจจัยหนึ่ง คือการมีงานทำหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็มีปัจจัยคล้ายกับการช่วยเหลือผู้ปกครองทำงาน

ลักษณะและสาเหตุของปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียนพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อมากที่สุดคือ รายได้ของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยที่สุด ปัจจัยระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับรายได้ของผู้ปกครอง นักเรียน จากตารางที่ 28 พบว่าผู้ปกครองนักเรียนที่บุตรไม่ได้ศึกษาต่อส่วนใหญ่จะมีรายได้ที่น้อย คือรายได้ต่อเดือนจะต่ำกว่า 3,000 บาท ผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับการวิจัยของ ชูเกียรติศรี วงศ์พุทธา (2513: จ-ฉ) ที่พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสำคัญอย่างสูงต่อโอกาสในการที่บุตรจะได้ศึกษาต่อ และ ช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร (2523: 85) ก็พบว่ากลุ่มบิดาที่มีรายได้ต่อเดือนสูง ส่วนใหญ่มีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรจบการศึกษาระดับสูง คือปริญญาตรี หรือสูงกว่า และกลุ่มบิดาที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำ จะมีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรจบการศึกษาระดับต่ำ คือจบอาชีวศึกษา หรือ ต่ำกว่า

ผลการศึกษาของ Chowdry (1969: 9) วิจัยพบเช่นเดียวกันว่า สาเหตุที่เด็กมีโอกาสนในการศึกษาต่อไม่เท่าเทียมกันนั้นเนื่องจาก ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งก็สอดคล้องกับของ โรว์ (Row 1966: 167) ที่เคยศึกษาจำนวนนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล ในฮ่องกง พบว่าสาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับการศึกษาต่อนั้น เนื่องจากปัญหาทางครอบครัวหลายประการ และก็เช่นเดียวกับการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียนเทศบาลในฟิลิปปินส์ (Phillipines, Bureau of public School 1952-1955: 25) ได้ทำการสำรวจนักเรียนในระดับประถมศึกษาที่ขาดโอกาสทางการศึกษาต่อ พบว่ามีสาเหตุมาจากฐานะทาง

เศรษฐกิจ และสังคมเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้อง กับการวิจัยในยูโกสลาเวีย โดยสำนักงานรัฐบาลและคาเปอร์ (Government Agency and Caper 1967: 521-528) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาพบว่านักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา กว่าร้อยละ 38 ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว พาสโซ (Passow 1967: 478) ได้ศึกษาพบว่านักเรียนที่ไม่มีโอกาส ศึกษาต่อเนื่องจาก ฐานะทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งก็สอดคล้องกับการศึกษาของ วิตตี (Witty 1967: 78) ที่พบว่านักเรียนที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อนั้น เป็นเพราะทาง เศรษฐกิจ และสังคมไม่ดี คือในสภาพท้องถิ่นส่วนใหญ่เด็กนักเรียนจะมืงานทำ คือมีความสามารถ ในการทำงานอาชีพพื้นฐานของท้องถิ่นได้แล้ว คือเด็กนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือกำลัง เรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุประมาณ 12 ปี สามารถประกอบอาชีพในท้องถิ่น คือ ขึ้นตาล และทำน้ำตาลมะพร้าว เพราะอาชีพส่วนใหญ่ของจังหวัดสมุทรสงครามคือการทำน้ำตาล มะพร้าวและเกษตรทั่ว ๆ ไป ดังนั้นเมื่อนักเรียนมืงานทำ และมีรายได้ในขณะที่เรียนอยู่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงไม่ส่งให้นักเรียนได้ศึกษาต่อในชั้นสูงขึ้นเพราะนักเรียน สามารถทำงานและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวได้แล้ว

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยที่สุด ปรากฏว่าปัจจัยผลการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่าผลการวิเคราะห์มีความ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดม ภูประดิษฐ์ (2525: 152-153) ที่พบว่าผลการเรียนใน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ไม่ได้เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการได้เรียนต่อหรือไม่ได้เรียนต่อ ในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 แต่ผลการวิเคราะห์นั้นแตกต่างจากผลการวิจัยของ ประยงค์ ชุน้อย (2525: 155-156) และจรรยา พานิชย์ผลินไชย (2525: 158-159) ที่พบว่าผลการเรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบในชั้นประถมศึกษา ปีที่ 7 และจากผลการวิจัยของ สุภางค์ จันทวานิช (2525: 257-258) ก็พบว่าผลการ เรียนเป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีโอกาสได้เรียนต่อหรือไม่ได้เรียนต่อ สาเหตุที่ผลการวิจัยครั้งนี้ แตกต่างจากผลการวิจัยของ ประยงค์ ชุน้อย, จรรยา พานิชย์ผลินไชย และ สุภางค์ จันทวานิช อาจเป็นเพราะ ผลการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีระดับผลการเรียนค่อนข้างดี เพราะจากผลการวิเคราะห์ผลการเรียนในชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ดังตารางที่ปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับ

ผลการเรียนค่อนข้างดี ทุกกลุ่มวิชา และจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน ก็พบว่าผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าบุตรมีระดับผลการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับพอใช้และค่อนข้างดี ซึ่งระดับผลการเรียนดังกล่าว ไม่เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจให้บุตรศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อ

กล่าวโดยสรุป ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียนที่สัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อ ปรากฏว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการไม่ศึกษาต่อมากที่สุด เป็นปัจจัยที่มีพื้นฐานมาจากปัจจัยอื่น คือปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง คือช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ และการมีงานทำ หลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนปัจจัยที่มีพื้นฐานจากตัวของนักเรียนเองโดยตรงกับมีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนน้อยที่สุด คือปัจจัยผลการเรียนของนักเรียนเองในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับอาชีพของผู้ปกครองที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนมากด้วยเช่นกัน คือลักษณะการประกอบอาชีพของจังหวัดสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีอาชีพทำน้ำตาลมะพร้าว ทำนาเกลือ ทำการประมง ซึ่งอาชีพต่าง ๆ เหล่านี้ นักเรียนที่มีอายุประมาณ 12-13 ปี ก็สามารถทำอาชีพเหล่านี้ด้วยตนเองได้แล้ว ไม่เหมือนกับอาชีพการทำนาทำไร่ ตามเขตหรือจังหวัดอื่น ๆ ที่นักเรียนไม่สามารถทำงานได้ด้วยตนเอง เป็นเพียงแค่ช่วยผู้ปกครองเป็นครั้งคราวเท่านั้น ดังนั้นจึงเห็นว่าอาชีพของจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นอาชีพที่เอื้อต่อการทำงานของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้นผู้ปกครองนักเรียนจึงไม่ให้นักเรียนได้ศึกษาต่อในชั้นสูง ๆ เพราะผู้ปกครองเห็นว่านักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็สามารถประกอบอาชีพของตนเองได้แล้ว และสามารถหารายได้ให้กับครอบครัวได้อีกด้วย

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยที่สุด ปรากฏว่าปัจจัยระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการศึกษาคือของนักเรียน พบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ไม่ให้บุตรได้ศึกษาต่อ คือผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองเห็นว่า เมื่อนักเรียน เรียนสูงขึ้นทำให้นักเรียน ขี้เกียจทำงานบ้าน และคิดว่า เมื่อเรียนสูงไปนักเรียนก็ไม่สามารถทำงานทำได้ ดังนั้นจึงเห็นว่าปัจจัยระดับการศึกษาของผู้ปกครองจึงไม่มีอิทธิพลต่อการได้ศึกษาต่อและไม่ได้ศึกษาต่อ แต่เป็นเพียงองค์ประกอบเล็กน้อยเท่านั้น

ลักษณะและสาเหตุของปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนพบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อมากที่สุด คือปัจจัยนักเรียนนักศึกษาที่ว่างงานหลังจากจบการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยที่สุด คือ ปัจจัยการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มเพื่อน และการแนะนำการศึกษา

ผลการวิเคราะห์สาเหตุของปัจจัยนักเรียน นักศึกษาที่ว่างงานหลังจากจบการศึกษาพบว่า การที่ผู้ปกครองไม่ให้บุตรศึกษาต่อ เนื่องจากกลัวว่าบุตรของตนเองเมื่อเรียนจบแล้วจะไม่มียานทำเช่นเดียวกับนักเรียนนักศึกษารุ่นที่ที่ว่างงานเหล่านั้น ซึ่งคำนิยมต่อการศึกษาดังกล่าวในกลุ่มผู้ปกครองและนักเรียนคือเมื่อได้รับการศึกษาแล้วจะต้องมียานทำ คืองานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อเป็นการเลื่อนฐานะทางสังคมของตนเองและครอบครัวให้ดีและสูงขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ยังเชื่อว่า การรับราชการเป็นอาชีพที่มั่นคง มีความก้าวหน้า มีคนเคารพนับถือและมีฐานะทางสังคมดี ดังนั้นผู้ปกครองจึงพยายามที่จะให้บุตรของตนได้รับราชการ การว่างงานของนักเรียนนักศึกษาส่วนหนึ่งในปัจจุบันเป็นการว่างงานเนื่องจากการไม่ได้เข้ารับราชการ และรองานราชการ จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยนี้มีอิทธิพลอย่างมาก เนื่องจากคำนิยมต่อการศึกษาที่ต้องการให้มีความรู้ เพื่อนำไปประกอบอาชีพโดยตรง มีอยู่ในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนโดยตรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในจังหวัดสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม โอกาสที่ผู้ปกครองจะช่วยยกฐานะทางสังคมให้แก่บุตรหลานของตนเองจากเกษตรกรซึ่งเป็นอาชีพเดิมของผู้ปกครองเป็นอาชีพอื่น เช่นข้าราชการ หรือนักธุรกิจก็โดยการให้การศึกษาแก่บุตร แต่เมื่อบุตรได้รับการศึกษาจบแล้วไม่สามารถหางานทำได้ตามที่ผู้ปกครองมุ่งหวังไว้ได้ ทำให้ผู้ปกครองเกิดความท้อถอยไม่อยากจะส่งเสริมให้บุตรศึกษาต่อ และจากผลการวิเคราะห์ปัจจัยอื่น ๆ ที่จะเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจให้บุตรได้ศึกษาต่อของผู้ปกครองเช่น รายได้ อาชีพ ปรากฏว่าล้วนเป็นปัจจัยสนับสนุนให้บุตรมีโอกาสศึกษาต่อได้น้อยลง

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนน้อยที่สุดคือปัจจัยการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษา ปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่อยู่ห่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาต่ำกว่า 10 กิโลเมตร ซึ่งระยะทางดังกล่าวไม่เป็นอุปสรรคในการเรียน

หนังสือของนักเรียนแต่อย่างใด จึงทำให้ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนน้อย

ส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยกลุ่มเพื่อน ปรากฏว่าทั้งนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่ามีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยมาก จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนที่ชักจูงไม่ให้นักเรียนศึกษาต่อปรากฏว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า กลุ่มเพื่อนที่ไม่ได้ทำงานจะมีส่วนในการชักจูงไม่ให้บุตรของตนศึกษาต่ออยู่บ้าง จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าวจะเห็นว่า โอกาสที่ปัจจัยดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อของนักเรียนน้อยมาก เพราะไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอย่างแท้จริง

ส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษา ปรากฏว่าการแนะแนวการศึกษาไม่ได้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหรือไม่ได้ศึกษาต่อของนักเรียน เพราะถึงแม้นักเรียน จะได้รับการแนะแนวแต่ผู้ปกครองไม่ให้ศึกษาต่อ นักเรียนก็ไม่สามารถที่จะศึกษาต่อได้ ซึ่งเหตุผลนี้ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนช่วยประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ดังนั้นการแนะแนวการศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อน้อยมาก

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรสงคราม

จากการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ในจังหวัดสมุทรสงคราม ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู-อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม ได้ตระหนักและรับผิดชอบในหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียนตลอดจนบุคลากรสำคัญในหมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนในโอกาสที่โรงเรียนจัดกิจกรรม เช่นเชิญร่วมงานวิชาการโรงเรียน งานวันแนะแนว งานนิทรรศการและผลงานนักเรียน งานวันผู้ปกครอง เป็นต้น นอกจากนี้อาจเชิญเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของโรงเรียน ตลอดจนให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการช่วยเหลืองานของชุมชน เช่น งานของวัด งานของตำบล และร่วมพัฒนาชุมชนเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ถ้าโรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจน

ในเรื่องการสร้างเสริมความสัมพันธ์และมีการวางแผนงานตลอดปีการศึกษา ผู้ปกครองทุกคน จะมีโอกาสในการเลือกเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในช่วงเวลาที่ตนว่างหรือจัดให้ว่างไว้เพื่อ กิจกรรม จะเป็นการสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดี ทำให้โรงเรียนและชุมชน ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นจะทำให้ผู้ปกครองนักเรียน มีทัศนคติและ ค่านิยมที่ดีต่อโรงเรียน ความเข้าใจและความเป็นกันเองเหล่านี้จะเป็นผลที่ทำให้ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนได้ส่งบุตรหลานของตนเข้าศึกษาต่อมากขึ้น เพราะจากผลการวิจัย พบว่า นักเรียน จะได้ศึกษาต่อหรือไม่ได้ศึกษาต่อ ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากผู้ปกครองแทบทั้งสิ้น

2. ปรับปรุงการสอนวิชาอาชีพและวิชาสามัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด สมุทรสงคราม โดยมุ่งให้นักเรียนที่จบการศึกษา มีความรู้ ประสบการณ์ ทักษะสามารถ ศึกษาต่อในระดับสูงหรือไม่ศึกษาต่อในระดับสูงก็สามารถประกอบอาชีพอิสระของตัวเองได้ ซึ่งทั้งนี้กรมสามัญศึกษาจึงต้องจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยตามที่โรงเรียนต้องการ และครู-อาจารย์ ที่มีความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาสามัญ และวิชาอาชีพแล้วส่งมาบรรจุให้กับโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้ครบตามเกณฑ์ควรมีของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพราะถ้าครู-อาจารย์ ไม่มีวุฒิตรงกับวิชาที่สอน ก็จะทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และนักเรียนก็ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิต ประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกงานของนักเรียน กรมสามัญ ศึกษาเองก็ต้องส่งมาให้พร้อม เพราะผลการวิจัยยืนยันว่า นักเรียนไม่สามารถหางานทำหรือ ประกอบอาชีพอิสระส่วนตัวได้ หลังจากจบการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องสอนให้นักเรียนได้ เข้าใจวิธีการ กระบวนการ และช่องทางเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต หลังจากจบการศึกษาไปแล้ว

3. โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาควรมีการแนะแนวเกี่ยวกับการศึกษาต่อ โดยทั่วถึงโดยมีการเชิญผู้ปกครองของนักเรียนมาพูดคุยในสถานที่ที่โรงเรียนได้จัดโดยแบ่งเป็นกลุ่ม ซึ่งให้ความสะดวกกับผู้ปกครองที่มาร่วมประชุมชี้แจง เพื่อทราบความต้องการ ความเห็น และชี้แจงเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียน ตลอดจนการปฏิบัติตนของนักเรียนในเรื่องการศึกษาต่อ ความก้าวหน้าของการศึกษาต่อ นอกจากนี้ครู-อาจารย์ยังออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อทราบปัญหาและความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้เมื่อนักเรียนได้เรียนจบแล้ว ครู-อาจารย์ หรืออาจารย์แนะแนวก็ควรช่วยหางานที่เหมาะสมให้กับนักเรียนที่จบการศึกษา เพราะจากผลการวิจัยยืนยันว่าสาเหตุที่นักเรียนไม่ศึกษาต่อ เนื่องจากเมื่อจบการศึกษาแล้วว่างงานไม่สามารถหางานทำได้

4. โรงเรียนมัธยมศึกษา ควรทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่ช่วยประสานความสัมพันธ์กับองค์การเอกชนและสถาบันครอบครัวโดยมีการจัดเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนแก่นักเรียนเข้ามาศึกษาในระดับมัธยมศึกษาโดยผู้บริหาร ครู-อาจารย์ จัดบรรยากาศในโรงเรียนให้น่าอยู่น่าเรียน คือมีการปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดี ทำโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น น่าเข้ามาศึกษา เพื่อที่จะทำให้นักเรียนมีความสุขเมื่อได้เข้ามาเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนต้องสร้างสิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับอาคารสถานที่ ซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ ให้น่าใช้ จัดบริเวณโรงเรียนให้สวยงามเหมาะสม มีวัสดุอุปกรณ์ให้ฝึกงานอย่างครบครัน

5. จัดหาเงินทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ นอกเหนือจากที่รัฐบาลได้ช่วยเหลืออยู่แล้ว เพื่อเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนได้ศึกษาต่อได้มากขึ้น เพราะรัฐบาลช่วยเหลือไม่เพียงพอเนื่องจากมีงบประมาณจำกัด ดังนั้น โรงเรียนจึงควรร่วมมือกับภาคเอกชนหรือองค์กร มูลนิธิ เพื่อที่จะนำเงินทุน หรือดอกผลจากมูลนิธิมาใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาของนักเรียน โดยเฉพาะเงินของมูลนิธิของทางโรงเรียน โรงเรียนเองต้องหาเงินทุนเพื่อตั้งมูลนิธิแล้วนำเงินดอกผลจากมูลนิธิเหล่านั้นมาเป็นทุนให้สำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยมีเงื่อนไขว่านักเรียนผู้นั้นจะต้องมีความตั้งใจเรียนมีความขยันหมั่นเพียร

6. ให้การยกย่อง หรือประกาศเกียรติคุณ มอบใบเกียรติคุณบัตรให้กับผู้ปกครองนักเรียนที่ส่งเสริมให้บุตรหลานของตัวเองได้ศึกษาต่อ โดยมีการจัดงานเพื่อเป็นการกินเลี้ยงให้กับผู้ปกครอง และมอบเกียรติคุณบัตรในงาน โดยค่าใช้จ่ายโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด ซึ่งโรงเรียนอาจจะไปหาสปอนเซอร์จากห้างร้านที่รู้จักโดยมีการเลี้ยงผู้ปกครองนักเรียนฟรี โดยไม่เสียเงินก่อนเปิดภาคเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการวิจัยในโอกาสต่อไปนั้น ควรวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา
2. ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิควิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เลือกศึกษา และอาจใช้เครื่องมือหลายชนิดและเทคนิควิจัยหลาย ๆ วิธีเพื่อเลือกตัวแปรที่เด่นชัด